

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΜΘ'

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1978

ΤΕΥΧΟΣ Γ'

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΙΚΟΝΙΟΥ

(ca. 341/5 — 395/400)

«ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΥΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ» *

Υ Π Ο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΜΠΟΝΗ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν - Ἀκαδημαϊκοῦ

LII. 1. Ὅραξ ἀγαθότητα Θεοῦ; Ὅραξ φιλαν(θρω-
πί)αν δεσπότου; Οὐ κατέγνω τῶν ἀποστόλων, οὐδὲ ἠτιάσατο
τούτους, οὐδὲ ἐπληξεν αὐτούς, λέγων· διὰ τί κατελίπετε τὸ
κήρυγμα καὶ ἐπὶ τὴν ἄγραν τῶν ἰχθύων ἐτρέπητε; Ἀλλὰ καὶ
5 ἐπισκέπτεται τούτους καὶ παρακαλεῖ αὐτοῖς καὶ συνεργεῖ
αὐτοῖς πρὸς τὴν θήραν καὶ ἄριστον αὐτοῖς εὐτρεπίζει, ἐτοι-
μάσας ἄρτον καὶ τὸ ὄψάριον, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δεῖξῃ ὅτι γῆς
καὶ θαλάσσης αὐτός ἐστι δημιουργός. 2. Τί δὲ καὶ ὁ μακά-
ριος Λουκᾶς ὁ Εὐαγγελιστῆς καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν λέγει;
10 Πρῶτον μὲν γὰρ τὰς ἀγίας γυναῖκας φησὶν ἐωρακέναι τὸ
μνημεῖον ἀνεωγμένον καὶ ἀκοῦσαι παρὰ τῶν ἀγγέλων· «τί
ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; /
(φ. 189α) Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἀλλὰ κ(αθὼς
εἶπεν ἡ) γέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν» (καὶ)
15 καταμαθοῦσαι παρὰ τῶν ἀγγέλων «ἀπήγγειλαν τοῖς
ἐνδεκα» μαθη(ταῖς), ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ἀπὸ τῶν νε-
κρῶν. 3. Ὁ δὲ ἅγιος «Πέτρος ἀκούσας ἔδρα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 217 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

10. Πβλ. Λουκ. 24,2. 11. Λουκ. 24,5. Ἡ προσθήκη «καθὼς εἶπεν» κατὰ τὸν
Ματθ. 28,6-7. 15. Λουκ. 24,9 ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν
τοῖς λοιποῖς». 17. Λουκ. 24,12: «ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ... ὀθόνια μόναν». Ἡ Κ.Δ.
παραλείπει τὴν λ. «κείμενα», ἀλλὰ προσθέτει ἐν τέλει «θαυμαζῶν τὸ γεγονός».

μ(εν ἐπὶ) τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύ-
 ψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα καὶ ἀπ-
 ῆλ(θε) πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων». «δύο
 δὲ (ἐξ αὐτῶν) ἦσαν πορευόμενοι εἰς
 5 κώμην» τινά, οἷς καὶ ὀφθεις ὁ Κύριος, (ἐξελέγ)ξας τὴν
 ἀπιστίαν αὐτῶν, ἐδίδασκεν αὐτούς· «ὅτι δεῖ παθεῖν
 τὸν Χριστὸν» Κύριον καὶ ἀναστῆναι. 4. Καὶ ὑπο-
 στρεψάντων αὐτῶν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ διηγουμένων τοῖς
 10 ἕνδεκα μαθηταῖς, πῶς ὥφθη α(ὐτοῖ)ς ὁ Κύριος ἐν τῇ ὁδῷ,
 καὶ τῶν μαθητῶν ἔτι ταρασσομένων καὶ διαλογιζο(μέν)ων
 (πε)ρὶ τούτου, «αὐτὸς ὁ Κύριος ἔστη ἐν μέ-
 σω αὐτῶν, εἰρήνην ὑμῖν λέγων, ἐγὼ εἰ-
 μι, μὴ φοβεῖσθε. Πτοηθέντες δὲ καὶ ἐν-
 τρομοὶ γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεω-
 15 ρεῖν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταρα-
 γμένοι ἐστέ; Καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ
 ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
 Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας
 μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ
 20 με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ
 ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε
 ἔχοντα· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐ-
 τοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι
 δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς
 25 καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε
 τι βρώσιμον ἐνθάδε; Οἱ δὲ ἐπέδωκαν
 αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ με-
 λισσίου κηρίου· καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐ-
 τῶν ἔφαγεν», ἵνα πείσῃ αὐτούς καὶ διὰ τοῦ βρώματος,

3. Λουκ. 24,13: «Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι
 εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἧ ὄνομα Ἐμμαούς». 6.
 Λουκ. 24,26. 9. «τοῖς ἕνδεκα»: Πβλ. Λουκ. 24,33. 10. «ταρασσομένων»: Πβλ.
 Λουκ. 24,36-43, με τινὰς παραλλαγὰς. — Σημειωτέον ὅτι ὁ Ἄμφ. χρησιμοποιεῖ
 πολλάκις τὰ χωρία τῆς Κ.Δ. ἀπὸ μνήμης, ἐκ τούτου καὶ αἱ διαφοραὶ διατυπώσεως τῶν
 τῆς Ἄγ. Γραφῆς χωρίων.

ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ καὶ πρὸ τοῦ πάθους συνὼν αὐτοῖς καὶ συν-
 διαιτώμενος. 5. Τίς ἔτι τολμήσει θεομαχῆσαι; Τίς εἰς τος-
 αὐτήν ἀπιστίαν κατενεχθήσεται, ὥστε τούτοις ἀπιστῆσαι;
 Εἴπερ πανταχοῦ ἀποδέδεικται διὰ τε τῆς Παλαιᾶς καὶ Και-
 5 νῆς Διαθήκης ἀγιαζόμενα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ· εἴτε γὰρ

2. «Θεομαχῆσαι»: Κ.Δ. ἀπαντᾷ ἄπαξ ἡ λ. «θεομάχος» ἐν Πράξ. 5,39 («μήποτε καὶ θεομάχοι εὗρεθῆτε»). Π.Δ. τὸ ρ. «θεομαχεῖν» ἄπαξ Β' Μακκαβ. 7,19. — Ἐκκλ. συγγρ.: Συχνοτάτη χρῆσις γίνεται, ὑπὸ τῶν ἐκκλησι. συγγρ. προκειμένου νὰ ἐλέγξωσι τοὺς αἵρετικούς, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοὺς ἀσεβεῖς καθόλου, ὡς καὶ τὸν διάβολον. Π.χ. τὸ ρ. «θεομαχεῖν»: Εὐσ. 21, 28C «τί γὰρ ἄλλο ἢ θεομαχοῦντας» (δηλ. τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Πορφυρίου). Κυρίλλ. Ἄλ., Κατὰ Ἰουλιανοῦ (361/63) Μ. 76, 557: «θεομαχεῖ γὰρ ἐκτόπως». Κυρίλλ. Ἄλ. Ἡσ. Μ. 70,973C. Κλήμ. Ἄλ. 8, 1109B «θεομαχεῖ... Καρποκράτης». Μ. Ἀθ. 25, 428 (420;) 26, 216A. Φιλοστ. 65, 465D. Μ. Βασ. 29, 753A. 39, 340C (Δίδυμος). Παλλὰδ. 34, 1075C. Ἰουστ. 6, 1296B «ὁ ζήλω θεῶν ποιῶν τι, οὗτος οὐ θεομαχεῖ». — Περὶ τῆς λ. «θεομαχία»: Ὠρ. 11, 1409B. Εὐσ. 21, 556C («τὴν ἀπὸ τῶν κρειττόνων δι' οἰκειαν μεγαλαυχίαν καὶ θεομαχίαν ἀπόπτωσιν μεμαθηκάμεν» (τοῦ σατανᾶ)). 20, 64A. Ἀποκ. Βαροῦχ 2 (ἐκδ. J. A. Robinson, Texts and Studies, Cambridge, σ. 85,28). Ἰουστ. 6, 1357A. Εὐσ. 20, 249C «Δομετιανὸς... τῆς Νέρωνος... θεομαχίας διάδοχον ἑαυτὸν κατεστήσατο». 20, 861B «γιγάντων τρόπον θεομαχίαν ἐνστησάμενοι». 20, 996A «οἱ τῆς θεομαχίας σύμβουλοι» (τοῦ Λικινίου). Κλήμ. Ἄλ. 8, 1116A. Εὐσ. 24, 600D «μελλούσης γὰρ τὰ τῆς θεομαχίας τέρατα καταργεῖν τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος». 20, 1336A «πλευροξίαι, μαιοφονίαι, θεομαχίαι, δυσσέβειαι». Νικηφ. Οὐραν. 86, 3145B. — Ἡ λ. «θεομάχος»: Εὐσ. 21, 245A («τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα δοξάζοντες, ἢ ὑπὸ τινων... θεομάχων πνευμάτων... τυφλῶν δίκην ὧδε κάκεισε περιηγμένοι»). Κύριλλ. Ἄλ., Κατὰ Ἰουλιανοῦ 6 Μ. 76, 557; «ὅτι τῷ πονηρῷ καὶ θεομάχῳ πνεύματι κάτοχος ἦν (δηλ. ὁ Ἰουλιανός), ἀποφήσαιμι' ἂν οὐδαμῶς». Κοσμ. Ἰνδικ. 88, 136B «θεομάχου πυργοποιίας» (τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ). Χρυσ. Ὁμ. 8,5 εἰς Ματθ. Μ. 57,88. Χρυσ. Ἐγκώμ. εἰς Αἰγ. μάρτ. 50, 693. Κυρίλλ. Ἄλ. Μ. 71, 72; Εἰς Ἡσ. Μ. 70,57D. Narratio Josephi Arimathiensis, Tischendorf p. 459 (Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια). Πρόκλ. Κ/πόλεως 65,797D. Γερμ. Κ/πόλεως 98, 244C. Εὐσ. 20, 913B. Ἡρακλ. αὐτοκρ. 92, 1017C. (πρὸς Χοσρόην). Κλήμ. Ἄλ. 8, 1129A. Μ. Ἀθ. 25, 589B. Γρηγ. Ναζ. 36, 460C. Γελάσ. Κυζ. 85, 1256B. Διάδ. Φωτικ. 65, 1149A. Πρόκλ. Κ/πόλεως 65, 869B. Μ. Βασ. 29, 636B. Σεβῆρ. Εὐάγρ. Ποντ. 86, 2424A. Γρηγ. Ναζ. 37, 399A. Νεστ. παρὰ Κυρ. Ἄλ. Μ. 77, 57A... Σωφρόν. Ἱεροσ. 87, 3189B. Νόνν. 43, 769A. Μακάρ. Μάγν. ἀπόκρ. 10 (C. Blondel, Apocriticus ad Grecos, Paris) «εἰς θεομάχον γνώμην ἀνάγων τοὺς εὐχρεῖς». Μακάρ. Αἰγ. Μ., 34, 464C («τὸν... παλαιὸν ἄνθρωπον... θεομάχον»). Νόνν. 43, 820A. 892B. Ὀλυμπιόδ. Ἀλεξ. 93, 221C. — Γρηγ. Ναζ. 36, 632C. Ἀλεξ. Ἄλ. 18, 577C «θεομάχους καὶ φθορέας τῶν ψυχῶν» (καλεῖ τοὺς Ἀρειανούς). Μ. Ἀθ. 26, 40B. 536A. Γρηγ. Νύσσ. 45, 261C. Κύριλλ. Ἄλ. «ἀνοήτως λέγουσιν οἱ θεομάχοι περὶ τοῦ Υἱοῦ, ὅτι ἦν ὅτε οὐκ ἦν». Σύνοδ. Ἀλεξ. (401) «ὁ μανιῶδης καὶ θεομάχος» (δηλ. Ὠριγένης). Ἰουστίνιαν. 86, 971A. 949B. Μ. Βασ. 29, 404A «οὐδεὶς θεομάχος καὶ ἀλαζὼν... ὑποκάτω πίπτει τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' οἱ τὴν ἐκ πίστεως ὑποταγήν καταδεξάμενοι». Κοσμ. Ἰνδικ. 88, 164B.

προσφέρεται Θεῷ, εἶτε καὶ μεταλαμβάνει ὁ Χριστὸς ὁ ἐν-
ανθρωπήσας, διὰ πάντων τὰ ἑαυτοῦ κτίσματα ἀγιάζεται.
6. Πausάτωσαν οὖν οἱ αἰρετικοὶ διορθούμενοι τὸν Θεόν. Τὸ
γὰρ λέγειν· «τοῦτο καλῶς ἐποίησε, / (φ. 189β) (τοῦτο
5 ἐσφάλῃ) ποιήσας», οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου νοῦν ἔχοντος, ἀλλὰ
μ(αινομένου καὶ θ)εομαχοῦντος.

LIII. 1. Ἰδωμεν δέ, εἰ αὐτοὶ πάντων τῶν ἐμφύχων
(ἀπέχονται), κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀκαθάρτων Μανι-
χαίων. 2. Ἐκεῖν(οι γ)ὰρ (οἱ) ἑξάρχου ἀπαξ νομοθετήσαντες

8. ἀπέχονται: + Μπ. F: λ. κ.   9. οἱ: + Μπ. F.   9. ἐκεῖν(οι γ)ὰρ: Μπ.:
ἐκεῖν(ο γ)ὰρ: F.

9. «ἑξάρχου»: Συμπληρωματικῶς τῶν ἐν σ. 152, στχ. 14 ἐν σημειώσει λεχθέντων, παρατίθεμεν καὶ ταῦτα. Ἐν πρώτοις διορθωτέον τὸ ἐκεῖ διατυπούμενον ὅτι «ἡ λ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ.» διὰ τῆς φράσεως «ἡ λ. δ ἐν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ.».— Π.Δ. ἀναφέρει μόνον τὸ ρ. «ἐξάρχειν»: Ἄρ. 21,17. Ἔξ. 15,21. 32,18. Α' Βασ. 18,7. 21,11. 29,5. Ἰουδιθ 15,14. 16,2. Ψαλμ. 146,7. Ἦσ. 27,2. Α' Μακκ. 9,67. ΙΙΙ, 4,6. — Ἑκκλ. συγγρ.: Γρηγ. Ναζ. 36, 349B. Μ. Ἀθ. 25, 580C. Θεοδ. ἐπ. 155. Μ. 83, 1450 «ἑξάρχος τῆς ἀταξίας καὶ παρανομίας». Σωφρον. Ἱερ. 87, 3196B. Ἰω. Δαμ. 96, 548A. C. W e s s e l y, Les plus anciens monuments de Christianisme écrits sur papyrus. Patrologia Orientalis 18 (1924) 447: «ἑξάρχος τῶν τῆς ἀριστείας ἔργων ἀπάντων» (εἶναι ὁ Θεός). Ἰουστινιανοῦ αὐτοκρ.: P. K r ü g e r, Corpus Juris Civilis 2, Berlin 1877: Codex Justinianus 1.3.41, σ. 28: «τοὺς κληρικοὺς ψάλλειν κελεύομεν καὶ καταζητεῖσθαι αὐτοὺς παρὰ τῶν κατὰ καιρὸν ... ἐπισκόπων καὶ δύο πρωτοπρεσβυτέρων ἐκάστης ἐκκλησίας καὶ τοῦ καλουμένου ἄρχοντος, ἦτοι ἐξάρχου καὶ τοῦ ἐκδικίου ἐκάστης... ἐκκλησίας». Διαθήκη Ἰουδα 25.1. Μ. 2, 1069 «ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἑξάρχου σκήπτρων». Μ. Ἀθ. 25, 333A. Ψευδο-Κλημ. Ὀμιλ. 2, 23. Μ. 2,77. Ἰσιδ. Πηλ. 78, 385B. Γελάσ. Κυζ. 85, 1309B: «ταύτης τῆς ὑπουλλίας ἑξάρχος ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος». H. H a r d o u i n, Acta Conciliorum, 1-4, Paris 1714/5: Codex Canonum Ecclesiae Africanae I. 861 (39, v. infra 4): «τὸν τῆς πρώτης καθέδρας ἐπίσκοπον μὴ λέγεσθαι ἑξάρχον τῶν ἱερέων». Διαθήκη Σολομώντος Μ. 122, 1320D. Θεοδώρ. ἑπιστ. 147 (4. 1277) Μ. 83, 1450. Εὐάγρ. Μ. 86, 2443B «ἑξάρχος» (τῆς συνόδου). Χρονικ. Πασχ. 92, 989C. 1013B. Θεοφ. Χρονογρ. Μ. 108, 501B. Σύνοδ. Σαρδ. καν. 6: «τοῦ ἐξάρχου τῆς ἐπαρχίας, λέγα δὲ τοῦ ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως». Σύν. Χαλκ. κ. 9: «εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην ἐπίσκοπος ... ἀμφισβητοίη, καταλαμβάνετω ἢ τὸν ἑξάρχον τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς ... Κ/πόλεως θρόνον, καὶ ἐπ' αὐτῷ δικαζέσθω». Σύν. Χαλκ. Πρᾶξ. 10. Εὐάγρ. Ποντ. 86, 2724A «οὐδὲν ἔτι διερωγὸς μεῖναι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐκάστης διοικήσεως Πατριάρχας ἀλλήλους συμβαίνειν, τοὺς τε τῶν πόλεων ἐπισκόπους τοῖς ἰδίοις ἐξάρχοις ἐπεσθαι». Σχόλ. εἰς καν. 9 Σύνοδ. Χαλκ. (J. B. P i t t r a, Juris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta, 2, 645): «ἑξάρχον διοικήσεως καλεῖ τὸν Πατριάρχην ἐκάστης διοικήσεως, ὅφ' ὃν οἱ τῆς ἐκείνης ἐπαρχίας τελοῦσι μητροπολίται». Θεοδώρ. ἐπιστ. 113 (ἐνθ' ἄν.) «τῶν χωρεπισκόπων καὶ ... τοῦ ἐξάρχου

ἐμψύχων ἀπέχεσθαι, διὰ τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν αὐτοῖς ἀσέβειαν, καὶ τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς ἐμψυχα εἶπον. Ἐπεσπάσαντο δὲ ἐκ τῶν Γραφῶν τὰς μαρτυρίας. Ὡς γὰρ λέγει ἐν τῷ Δανιήλ·

5 «εὐλογεῖτε, τὰ θηρία καὶ κτήνη καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν Κύριον», οὕτως φησὶν· «εὐλογεῖτε, πάντα τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς, τὸν Κύριον». 3. Καὶ ἀκολούθως τῇ οἰκείᾳ ἀσεβείᾳ ἀκολουθήσαντες, εἰς τὸν κρημνὸν τῆς πλάνης κατερρ(ά)γησαν. Οὐδὲ γὰρ ἔτι δυνατὸν

10 ζῆσαι ἐν σαρκὶ ἐκείνους αὐτοὺς τοὺς ταῦτα λέγοντας. Ἀκόλουθον δὲ ἔπεσθαι καὶ τοὺς μιμητὰς ἐκείνων τοῖς διδασκάλοις. Ὅτι γὰρ ζωτικὴν δύναμιν καὶ σώματα ἔχει τὰ σπέρματα, τοῦτο καὶ ἡμεῖς λέγομεν. Τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἐμψύχων, τοῦτο σεαυτῷ ἐνομοθέτησας. 4. Καὶ ἐπειδὴ τῇ τοῦ Κυρίου

15 διαταγῇ ἀνθέστηκας, καὶ τὴν αὐτοῦ ὁμολογίαν φύλαξον ἀπεχόμενος τῶν ἐμψύχων καὶ τῶν ἀλλοτρίων σωμάτων. Λέγει γὰρ ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις περὶ τῶν σπερμάτων· «ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, καρπὸν πολὺν φέρει». Δῆλον ὅτι ὁ ζῶν ἀποθνήσκει. Σὺ δὲ ἀπαξ παρεφιλᾶξω ἐσθίειν

20 τὰ κεκτημένα τὴν ζωτικὴν δύναμιν. 5. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «σὺ δὲ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται,

2. ἐμψυχα: Μπ. F: ἐψυχα κ. 14. σεαυτῷ Μπ.: σαυτῷ F.

4. Πβλ. Δαν. 3,80 καὶ 81 «εὐλογεῖτε, πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν Κύριον. Εὐλογεῖτε, τετράποδα καὶ θηρία τῆς γῆς, τὸν Κύριον». Δαν. 3,76 «εὐλογεῖτε, πάντα τὰ φυόμενα ἐν τῇ γῇ, τὸν Κύριον». 18ῆ. πολὺν καρπόν: Κ.Δ. Ἰω. 12,24. 21ῆ. Α' Κορ. 15,36-38.

τῶν παρ' ἡμῖν μοναζόντων». Σύνοδ. Κ/πόλεως (356) πράξ. 1: «ἐξάρχος τῆς ... ταύτης πόλεως εὐαγῶν μοναστηρίου». Κυρίλλ. Σκυθοπ. Βίος ἀγ. Σάββα, ἔκδ. Ed. Schwartz TU 49² (1939), σ. 115. 17. Ἰουστινιαν. Νεαρά 133. 4 (σ. 671. 30) Θεοδ. Στουδ. ἐπιστ. 140, 205 (σ. 125, 177). Σύνοδ. Νικ. (787) πράξ. 7 (H. 4. 457E); «Θεοφύλακτος... διάκονος καὶ ἐξάρχος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ θρόνου Σταυρουπόλεως». Εὐχολ. (σ. 225); «ὁ ἐξάρχος ἵσταται πλησίον τοῦ δευτερεύοντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, γυρεύει δὲ καὶ πᾶν σκεῦος καὶ ἀλλαγάς τῆς περιοχῆς τῆς ἐπισκοπῆς· ἀναθεωρεῖ δὲ καὶ τὰς κρίσεις τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, εἰ ἐκρίθησαν δικαίως, καὶ γράφει τὰ ἀντιμύνησια· ἀναγυρεύει δὲ καὶ τῶν ἀνδρογόνων τὰ κωλύματα». — Μαξ. Ὁμολ. 91, 592B «τῆς ἐξάρχου θείας ἱερωσύνης». Κλήμ. Ἄλ. 8, 1329A. Ἰω. Δαμ. 95, 337C «ἐξάρχια».

ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ
 σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ
 γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τι-
 νος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ Θεὸς δίδωσιν
 5 αὐτῷ σῶμα, καθὼς ἠθέλησεν». 6. Ἀποδέ-
 δεικται καὶ περὶ τῶν σπερμάτων, πῶς ἀποθνήσκει καὶ ζωο-
 ποιεῖται καὶ ὅτι ὁ Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα, καθὼς ἠθέλη-
 σεν. Ἔχεις ἐν τῇ Παλαιᾷ (ιδίως) Διαθήκῃ, ὅτι ὁ Θεὸς γνη-
 σίως θυσίας παρὰ τῶν δικαίων προσεδέξατο καὶ ὅτι οἱ ἅγιοι
 10 πάντες (με)τὰ εὐχαριστίας ἤσθιον κρέα καὶ τὰ λοιπὰ κτί-
 σματα. Ἐπίσθης διὰ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων ὅτι .....

(Συνεχίζεται)

8. (ιδίως): + Μπ. 11. Ὁ κ. κολοβός. Σημ. Θεὸς ἠδύνατο τὸ τέλος νὰ συμ-
 πληρωθῇ διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ κ. LI. 1, οὕτως: «ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ μέχρι τοῦ πάθους αὐτοῦ μετελάμβανον τῶν κτισμάτων αὐτοῦ. Μᾶλλον δὲ
 αὐτοὺς ὁ Κύριος διὰ τῆς οικείας αὐτοῦ ἀγαθότητος καὶ οικονομίας ἠγάγαγε τὰ ἑαυτοῦ κτί-
 σματα» ... Πρόκειται φυσικὰ περὶ ἀπλῆς εἰκασίας.

10. (με)τὰ εὐχαριστίας: Πβλ. Α' Τιμ. 4,3.